

СЛЕШИНСЬКИЙ Іван Владиславович

Математик

І. В. Слешинський народився 29 червня 1854 р. у польській родині в с. Лисянка на Київщині. З 1864 р. він навчався у кишинівській гімназії, а з 5-го класу у Рішельєвській гімназії Одеси. У 1871 р. вступив на математичне відділення фізико-математичного факультету Новоросійського університету, закінчив його у 1875 р. із золотою медаллю і ступенем кандидата. У тому ж році І. В. Слешинського залишили на кафедрі чистої математики при університеті для підготовки до професорського звання. Він учень Є. Ф. Сабініна. Після складання магістерського іспиту І. В. Слешинський почав викладати математику у київських і одеських середніх учбових закладах. Потім він поїхав на два роки до Берліну для удосконалення своїх знань, де навчався у К. Вейерштрасса, Л. Кронекера, Е. Куммера, Г. Е. Брунса (1881—1882).

Повернувшись до Одеси, І. В. Слешинський представив роботу на право читання лекцій “Исследование второй вариации простого интеграла”, яку захистив у 1883 р.; його обрали приват-доцентом чистої математики, і він почав викладати вищу алгебру. Далі основним його предметом було диференціальне числення. У 1886 р. вчений прочитав в університеті спеціальний курс з теорії еліптичних функцій, а у 1889 р. — з теорії функцій комплексної змінної. За 25 років праці у Новоросійському університеті Іван Владиславович прочитав, крім згаданих вище, курси теорії ймовірностей, теорії чисел, елементарної математики та її методики викладання.

Наукова діяльність І. В. Слешинського у 80-ті рр. зосередилась на теорії неперервних дробів. Почавши з розгляду застосування неперервних дробів до розв’язування диференціального рівняння Рікатті, він далі перейшов до вивчення умов збіжності нескінченних неперервних дробів,

зокрема у комплексній області. Знайдені ним достатні умови збіжності дробів з постійними членами значно узагальнюють раніше отримані результати інших вчених і зберігають своє значення до теперішнього часу. Ще більшу увагу привертають доведені на їх основі теореми про збіжність функціональних неперервних дробів. Найбільш вагомими результатами досліджень з теорії неперервних дробів вчений виклав у магістерській дисертації “О сходимости непрерывных дробей”, яку успішно захистив у кінці 1889 р. Після захисту дисертації його затвердили магістром чистої математики.

У зв'язку з викладанням теорії ймовірностей І. В. Слешинський зацікавився питанням обґрунтування методу найменших квадратів, яким присвятив докторську дисертацію “К теории способа наименьших квадратов”. У передмові до неї він дав історичний огляд розвитку методу найменших квадратів і підкреслив вирішальне значення основних праць П. Л. Чебишова. Поставивши перед собою завдання спростити доведення П. Л. Чебишова, він обґрунтував метод найменших квадратів на основі майже не помічених у свій час мемуарів О. Л. Коші. Після захисту докторської дисертації у 1893 р. його обрали екстраординарним, а у травні 1899 р. — ординарним професором чистої математики; з 1908 р. він — заслужений професор Новоросійського університету.

Намагання І. В. Слешинського приводити точні, переконливі доведення поступово привело його до систематичних занять математичною логікою. Він дійшов висновку про необхідність перегляду математичних доведень з точки зору їх повноти: знаходження повних доведень, а також заміни повних, як правило, дуже громіздких доведень, так званими скороченими.

У 90-ті рр. І. В. Слешинський зайняв по праву ведуче положення серед одеських математиків того часу. Його вплив позначився на діяльності чисельних учнів: І. Ю. Тимченка, В. Я. Ціммермана, Ц. К. Руссьяна, Є. Л. Буницького, В. Ф. Кагана, С. Й. Шатуновського. А так як авторитет І. В. Слешинського був дуже великий, то майже всі молоді математики в університеті вважали себе його учнями.

Викладаючи в університеті, І. В. Слешинський продовжував читати

математику у середніх учбових закладах Одеси. Цікавість його до основних питань викладання привела до того, що у 1888 р. він разом з кількома викладачами університету запропонував Математичному відділенню Новоросійського товариства природознавців, членом якого він був з 1883 р., проводити регулярні засідання з питань елементарної математики і фізики. Керувати цими засіданнями відділення запросило І. В. Слешинського, який залучив до участі у них багатьох викладачів одеських середніх учбових закладів.

І. В. Слешинський вніс великий внесок і у справу популяризації фізико-математичних знань. Він працював у редакції ВОФЭМ і у видавництві “Matesis”.

За заслуги у науковій і громадській діяльності І. В. Слешинського нагородили орденами св. Станіслава, св. Анни; він статський радник 5 кл.

Після революції 1905 р. склались важкі умови для прогресивних математиків таких, як І. В. Слешинський. У зв'язку з цим він приділяв більше уваги викладанню на Вищих жіночих курсах, створених в Одесі у 1906 р., а також працював у журналі і видавництві. У 1909 р. І. В. Слешинського, на його прохання, звільнили з університету. У 1911 р. він переїхав до Кракова, де незабаром став заслуженим професором філософського факультету Ягеллонського університету, а з 1919 р. — ординарним професором математики і логіки. Тут були видані двотомна “Теория доказательств”, куди увійшов курс університетських лекцій і в якій знайшли відображення деякі його праці одеського періоду з питань основ математики, і “Теория определителей” — найбільш важливі його роботи. І. В. Слешинський вів постійну переписку з одеськими математиками, зі своїми учнями і колегами.

У 1924 р. математик пішов на пенсію за своїм бажанням. 11 вересня 1925 р. йому присвоїли звання заслуженого професора. Він був членом Математичного товариства у Москві, Філософського товариства у Кракові і Польського математичного товариства. Помер Іван Владиславович 9 березня 1931 р. у Кракові, де і похований.

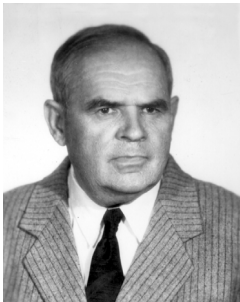
Пр.:

К вопросу о разложении аналитических функций в непрерывные дроби // ЗНОЕ. — 1886. — Т. 7. — С. 33-104; О сходимости непрерывных дробей // Там же. — 1888. — Т. 8. — С. 97-128; Доказательство существования некоторых пределов // Там же. — С. 129-137; О сходимости непрерывных дробей // Там же. — 1889. — Т. 10. — С. 201-255; К теории способа наименьших квадратов // Там же. — 1892. — Т. 14. — С. 201-264; Логическая машина Джевонса // ВОФЭМ. — 1893. — №175. — С. 145-154.

Літ.:

Маркевич А. И. 25-летие ИНУ. — С. 350; Список лиц... на 1899 г. — С. 567; на 1907 г. — С. 823; на 1908. — С. 877; Киро С. Н. Математика в Одесском (Новороссийском) университете (1865-1955) // Науч. ежегодник ОГУ, 1956. — Одесса, 1957. — С. 12-123; Лейбман Е. Б. Математическое отделение Новороссийского общества естествоиспытателей (1876-1928) // Ист.-мат. исследования. — М., 1961. — Вып. 14. — С. 399-400, 416-426, 430; Юрженко О., Першина З., В'язовський Г. Одеському університету — сто років. — Одеса, 1965. — С. 99; Історія ОДУ за 100 р. — С. 272-279; История отеч. мат. — Т. 2. — С. 315, 489-496; Kuratowski K. Pylwieku matematyki polskiej: 1920-1970. — Warszawa, 1973; Бородин Биогр. словарь — С. 453; Вчені вузів Одеси. — Вип. 1, ч. 2. — С. 103-106; Професори Одес. (Новорос.) ун-ту. — Одеса, 2000. — Т. 4.

Н. С. Тахтарова

СЛЮСАР Арнольд Олексійович

Літературознавець

А. О. Слюсар народився 6 квітня 1930 р. у с. Степанівка Комінтернівського району Одеської обл. Батьки працювали вчителями. Учителькою є також дружина А. О. Слюсаря — Р. Д. Слюсар (Меркулова), яка закінчила філологічний факультет Одеського державного університету. У 1949 р. А. О. Слюсар став студентом Одеського університету. У 1954 р. отримав диплом викладача російської мови і літератури з відзнакою, працював вчителем, а далі директором школи у с. Сичавка.

